

Bilişim Teknolojileri (BT) Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları ve Çözüm Önerileri

Esra EREN¹ & Betül ULUUYSA²

Özet- BT öğretmenlerinin yaşadıkları mesleki sorunların tespit edilmesi ve çözüm önerilerinin geliştirilmesinin amaçlandığı araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma 2010-2011 öğretim yılında Eskişehir'deki ilköğretim okullarında görev yapan 10 okul müdürü ve 10 BT öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme ile toplanmış, elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiş ve yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda BT öğretmenlerinin mesleki sorunları özlük hakları, görev tanımı, mesleki gelişim, mesleki doyum, yönetsel destek olmak üzere beş tema altında toplanmıştır. Yaşanan sorunlara ilişkin katılımcıların öne çıkan çözüm önerileri; BT öğretmenlerine BT formatörü olarak kadro verilmesi, çalışma saatlerinin ve görev tanımlarının düzenlenmesi, okul müdürlerinin BT öğretmeninin rolleri hakkında bilinçlendirilmesi, BT öğretmenlerinin eğitim teknolojilerini yakından takip etmesi, diğer öğretmenlerin teknoloji kullanımı konusunda yetiştirilmesi şeklindedir. Ayrıca okul müdürleri ve BT öğretmenleri, uygulanmaya başlayan FATİH projesinin BT öğretmenlerinin mesleki sorunlarının çözümünde etkili olacağına inanmaktadır. Bu bağlamda katılımcılar, BT öğretmenlerinin FATİH projesindeki rolünü teknoloji kullanımında öğretmenlere destek olma ve onlara eğitim verme şeklinde değerlendirmektedir.

Anahtar Kelimeler: BT öğretmeni, BT formatör öğretmeni, mesleki sorunlar, çözüm önerileri, FATİH projesi

Abstract- Professional Problems Experienced by Information Technology (IT) Teachers and Suggested Solutions
This study was carried out using the qualitative research method, to determine the professional problems experienced by IT teachers and to put forward related solutions. The study was conducted with 10 school directors and 10 IT teachers from elementary schools in the city of Eskişehir in the academic year of 2010-2011. The data were collected with the semi-structured interview method and were analyzed and interpreted via content analysis. As a result of the research process, the professional problems experienced by IT teachers were gathered under five themes such as personal rights, job definition, professional development, professional satisfaction and administrative support. The solutions to the problems suggested by the participants were as follows: appointing IT teachers as IT teacher trainers, determining the working hours and job definitions, raising school directors' awareness of the roles of IT teachers, IT teachers' keeping up with the educational technologies, training other teachers on technology use. Additionally the school directors and the IT teachers believe that FATİH project will be effective in solving the professional problems experienced by IT teachers. In this context, the participants considered the role of IT teachers in the FATİH project as providing teachers with support and training regarding technology use.

Keywords: IT teacher, IT teacher trainer, professional problems, suggested solutions, FATİH project.

Giriş

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin her alanda yaygınlaşmasının ardından bu teknolojileri etkin şekilde kullanabilen bireylerin yetiştirilmesi ihtiyacı doğmuştur. Bu ihtiyacı karşılamak için ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenleri bilgi ve iletişim teknolojileri alanında yetiştirmek amacıyla ilk öğretmen eğitimi 1985 yılında düzenlenmiş ve 225 öğretmen formatör öğretmen olarak görevlendirilmiştir. Takip eden yıllarda da bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitimde kullanılmasını yaygınlaştırmak için Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) üniversitelerle işbirliğine giderek öğretmenler için hizmet içi eğitim programları düzenlemiştir (Orhan ve Akkoyunlu, 2003). Ayrıca okullarda bilgisayar laboratuvarlarının kurulmasına hız verilmiş, bu süreçte çağın gerektirdiği bilişim toplumunun oluşturulması amacıyla öğrencilere de bilgisayar eğitiminin verilmesi ihtiyacı hissedilmiştir. Böylece lisans düzeyinde bilişim alanında eğitim verecek bölümlerin açılması gündeme gelmiştir. Bu amaçla 1998-1999 eğitim-öğretim yılından itibaren üniversitelerin eğitim fakültelerinde Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) bölümleri açılmaya başlanmıştır. Bölümün amacı ilk ve orta öğretim kurumları için, temel mesleki bilgi ve becerileri kazanmış bilgisayar öğretmenleri yetiştirmektir. Bununla birlikte öğrenci kitlesinin eğitim düzeyine ve eğitim içeriğine uygun öğretim materyali ve eğitim yazılımı tasarlama, geliştirme, uygulama ve değerlendirme alanlarında donanımlı bilgisayar destekli öğretim uzmanları yetiştirmek bölümün

¹ Yard.Doç.Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Bölümü, eeren@ogu.edu.tr.

² Doktora Öğrencisi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalı, buluyusal@anadolu.edu.tr.

amaçlarındandır [Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK), 1998]. Bilgisayar destekli öğretimin geleneksel öğretime göre üstünlüklerinin bulunduğu birçok çalışma sonucunda da ortaya konulmuştur (Akçay, Tüysüz, Feyzioğlu ve Oğuz, 2008; Kılınç ve Salman, 2006; Okan ve Torun, 2007). Bu nedenle okulların bilgisayar destekli öğretimden etkin bir şekilde yararlanabilmesi için gerekli ihtiyacın BÖTE bölümleri mezunu öğretmenlerden karşılanması düşünülmüştür.

BÖTE bölümlerinden mezun olan öğretmen adayları günümüze kadar ilköğretim okullarında Bilişim Teknolojileri (BT) öğretmeni olarak istihdam edilmiş veya BT formatör öğretmeni olarak görevlendirilmişlerdir.

BÖTE bölümlerinin açılmasının yanı sıra MEB tarafından okullarda teknolojik araçların yaygınlaştırılması ve etkin kullanılması için çeşitli proje çalışmaları başlatılmış ve söz konusu projelerin bir kısmı tamamlanmıştır. Bu projeler ile öğretmen ve öğrencilerin bilgisayar okuryazarlığını geliştirmenin yanı sıra, bilişim teknolojilerinin ilköğretime entegrasyonu amaçlanmıştır (MEB, 2009). Fakat araştırmalar, yapılan harcamalara rağmen teknoloji entegrasyonunun istenen düzeyin oldukça altında olduğunu göstermektedir (Kayaduman Sırakaya ve Seferoğlu, 2011; Kabakçı, Akbulut ve Özoğul, 2009; Koçak Usluel, Kuşkaya Mumcu ve Demiraslan, 2007; Yıldırım, 2007).

Teknolojinin eğitimde etkin ve verimli kullanılması ile teknoloji odaklı projelerin okullarda başarılı bir şekilde uygulanmasında BT öğretmenlerine önemli roller düşmektedir. Ancak BT öğretmenlerinin görev yerlerinde alan yazının da desteklediği çeşitli sorunlarla karşılaştıkları bilinmektedir (Demirli, Kerimgil ve Donmuş, 2012; Karal ve Timuçin, 2010; Topu, 2010; Ulusal Bildiri, 2010; Okay, 2007; Seferoğlu ve Akbıyık, 2007; Özoğul, 2006). Bu çalışmalarda BT öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlardan bazıları; sınıf mevcutlarının kalabalık olması, yönetim tarafından verilen görevlerin iş yükünü arttırması, bilgisayar laboratuvarındaki bilgisayarların sık sık arızalanması, bilgisayar laboratuvarıyla ilgilenirken fiziksel olarak yorulmaları, yaptıkları işin tam bir kanun yönetmelik çerçevesinde tanımlanmamasının keyfi uygulamaları meydana getirmesi şeklindedir. Orhan ve Akkoyunlu (2003) çalışmalarında BT formatör öğretmenlerinin sorunlarını 4 ana başlık içerisinde toplamışlardır. Bunlar özlük hakları, yöneticilerin tutumu, bakanlık denetimi ve donanım/alt yapı ile ilgili sorunlardır. Kıyıcı ve Kabakçı (2006) da BT öğretmenlerinin sorunlarını öğretim, yönetim, teknik ve kişisel alanlarda olmak üzere benzer başlıklar altında listelemişlerdir.

Alanyazın incelendiğinde BT öğretmenlerinin görev tanımları ve özlük haklarındaki belirsizliklerden kaynaklanan bir rol karmaşası yaşadıkları görülmektedir. BT öğretmenlerinin atandıkları okullarda bilgisayar tamircisi, idarenin işlerini yapmakla görevli, öğretmenlere öğretimsel ve teknik destek sunan personel görevlerini de yerine getirdiklerini belirtilmektedir (Topu, 2010; Kayak ve Orhan, 2009; Erdoğan, 2008; Kayak ve Arıcı, 2007; Okay, 2007; Deryakulu ve Olkun, 2006). Buna göre okul idaresinin, diğer öğretmenlerin ve öğrencilerin BT öğretmeninden farklı beklentiler içerisinde oldukları ve BT öğretmenlerine görevleri dışında birçok sorumluluğun yüklendiği görülmektedir (Topu, 2010; Kabakçı, Akbulut, ve Özoğul, 2009; Seferoğlu, 2009). Seferoğlu ve Akbıyık (2009)'ın okul yöneticilerinin BT öğretmenlerinden beklentilerini araştırdıkları çalışmalarında, BT öğretmenlerinden beklentilerin eğitim öğretim dışı etkinliklerde yoğunlaştığı ve bilgisayar tamircisi olarak görüldükleri sonucu da bu yargıyı pekiştirmektedir. Topu (2010) tarafından yapılan araştırmada BT öğretmenlerinin ders dışında okuldaki teknolojik araçların donanımsal ve yazılımsal sorunlarıyla ilgilenmek, yeni teknolojiler hakkında yöneticilere ve öğretmenlere bilgilendirme yapmak, BT ile ilgili konularda, özellikle e-okul işlemlerinde yöneticilere, öğretmenlere ve memurlara yardımcı olmak, BDE için öğretmenlerin isteklerini yerine getirmek ve onlara destek olmak, bayram, tören veya kutlama programları için slayt, davetiye hazırlamak, projeksiyon cihazı kurmak, ses düzenini ayarlamak gibi işlerde de görev almak durumunda kaldıkları ortaya çıkmıştır. BT öğretmenlerinin görevleri dışındaki beklentilerden rahatsız olmalarıyla birlikte okullarındaki teknolojik alt yapıdan da şikâyetçi oldukları görülmektedir. BT öğretmenleri okullardaki teknolojik alt yapının yetersiz olmasının hem iş yüklerini arttırdığını hem de bazı mesleki yeterliliklerini kullanmalarını engellediğini belirtmişlerdir (Türk, 2008).

BT öğretmenlerinin sorunlarından bir diğeri de dersin öğretimiyle ilgili yaşadıkları sıkıntılardır. BT dersinin seçmeli olması, 4-5.sınıfların öğretim programından kaldırılması, ders saatinin azaltılması, karnede notunun olmaması, dersin öğrenciler tarafından önemsenmemesi ve öğretim programının 2007 yılından beri güncellenmemesi BT öğretmenleri tarafından kaygıyla

karşılanmaktadır (Şerefoğlu Henkoğlu ve Yıldırım, 2012; Arıkan ve Kale, 2010; Erdoğan, 2008; Timuçin, Öngöz ve Tatl, 2007).

İlköğretim okullarında çalışan BT öğretmenlerinin yanı sıra BÖTE bölümünde okumakta olan öğretmen adaylarının da mesleklerine ilişkin önyargıları ve gelecekle ilgili endişelerinin olduğu görülmektedir. Okullardaki teknolojik alt yapının yetersizliği, idarecilerin ders dışı görevler vermesi ve MEB'in BT dersini haftada 1 saate indirmesi, karnede notunun olmaması, seçmeli ders olması gibi uygulamalar öğretmen adaylarındaki kaygıyı arttırmaktadır (Kurt ve Sular, 2011; Karataş, 2010; Altun ve Ateş, 2008).

Alanyazın incelendiğinde BT öğretmenlerinin yaşadıkları sorunların dersle ilgili ve mesleki yaşamla ilgili olmak üzere iki boyutta toplandığı görülmektedir. BT öğretmenlerinin mesleki olarak yaşadıkları sorunların başında ise BT öğretmenine görev tanımında olmayan işlerin yaptırılması gelmektedir. Bu çalışmada diğer araştırmalardan farklı olarak, karşılaşılan sorunları tespit edilmesiyle birlikte bu sorunları yaşayan BT öğretmenleri ve okul müdürlerinin çözüm önerilerinin de belirlenmesi amaçlanmıştır.

BT öğretmenlerinin sorunlarını belirlemeye yönelik yurt dışında yapılmış araştırma sonuçları ülkemizdeki alan yazını desteklemektedir. Söz konusu çalışmaların daha çok BT öğretmenlerinin görev tanımları, mesleklerine ilişkin algıları ve BT öğretmenlerinden beklentiler konularında olduğu dikkati çekmektedir. Bu bağlamda Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) görev yapan BT öğretmenlerinden toplanan verilerden elde edilen sonuçlar Türkiye'de yapılmış çalışmaların bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Yukarıda bahsedilen çalışmaya katılan BT öğretmenleri de kendilerinden pedagojik ve teknolojik alanlarda büyük beklentilerin olduğunu düşünmektedir. BT öğretmenlerinin, öğretmenlik mesleğinin yanında ağ yöneticisi, bilgisayar donanım uzmanı, çoklu ortam yaratıcısı, öğretim tasarımcısı ve okulların teknolojik gelişimlerinde lider olarak görüldükleri ortaya çıkmıştır (Hawkes, Halverson ve Brockmueller, 2002). Benzer şekilde BT öğretmenlerinden beklenen rollerin çok çeşitli olduğunu vurgulayan başka çalışmalar da bulunmaktadır (Whitfield, 2005; Lai, ve Pratt, 2004; Marcovitz, 1998; Moallem, Mory ve Rizzo, 1996; Ohlrich, 1996). Yapılan bu çalışmalarda BT öğretmenlerinin belirtilen alanlarda donanımlı olarak yetiştirilmelerinin gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. BT öğretmenleriyle yapılan bir başka çalışmada BT öğretmenleri görev tanımlarını şu şekilde açıklamışlardır; diğer öğretmenlerle işbirliği içinde çalışma, öğretim teknolojisi araçlarını düzenleme, okul için teknoloji planlaması yapma, öğretmen ve öğrenciler için öğretim kaynakları oluşturma ve temel düzeydeki teknolojik sorunlara çözümler getirme. Bunun yanında BT öğretmenlerine göre görev tanımlarında olmayan işler ise şunlardır; okul web sayfasını hazırlama, okulun e-posta yönetimini yapma, veritabanı oluşturma ve ağ, laboratuvar bakımını yapma (Chamberlin, 2003). İrlanda'daki BT öğretmenleriyle yapılan çalışmada öğretmenler, görevlerinin tam olarak tanımlanmadığını, bu yüzden bilgisayar ve teknolojiyle ilgili her şeyi içerdiğinin düşünülmelerinden yakınmaktadırlar. Mesleki sorunları Türkiye'deki BT öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlarla oldukça benzer olan BT öğretmenleri, derslerinin diğer öğretmenlerin teknik sorunları yüzünden sürekli bölündüğünü, bu sorunlarla uğraşmaktan mesleki ve pedagojik gelişimlerine zaman ayıramadıklarını belirtmişlerdir (Cleere, 2009). BT öğretmenlerine olan ihtiyacın teknolojinin gelişmesiyle doğru orantılı olacağı ifade edilebilir. Günümüzde teknoloji sürekli gelişmekte ve yenilenmekte, buna paralel olarak teknolojilerin eğitimde etkin olarak kullanılmasında BT öğretmenlerine duyulan ihtiyaç gün geçtikçe artmaktadır.

Ülkemizde en güncel proje olan Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) projesiyle ilgili çalışmalar devam etmektedir. 2014 yılında tamamlanması planlanan teknolojik ve yazılımsal altyapı atağı birçok çevrede merakla beklenmekte, olası etkileri şimdiden tartışılmaktadır. Okullarda teknoloji alanında destek veren BT öğretmenlerinin adı FATİH projesi ile de yan yana anılmaktadır. BT öğretmenleri, bu proje kapsamında MEB'in kendilerine hangi görevleri vereceğini ve daha önce bahsedilen mesleki sorunlarının iyileştirilmesinde bu projenin bir fırsat olup olmayacağını merak etmektedir. BT öğretmenlerinin oluşturduğu 'Bilişimde Gelecek Var' sanal platformu, BT öğretmenlerinin FATİH projesinde hangi rolleri alması gerektiğini tartışan çalışmaları paylaşmakta ve BT öğretmenlerinin proje hakkında bilgi sahibi olmasını amaçlamaktadır. Bunun yanında BT öğretmenleri ve BÖTE öğrencilerinin en fazla rağbet ettiği forum olan Bb.net forumunda FATİH projesi ile ilgili yapılan arama sonucunda 2530 konu başlığı bulunduğu tespit edilmiştir (Bb.net, 2012). Bu durum BT öğretmenlerinin FATİH projesinin geleceği ve proje kapsamındaki rolleriyle ilgili farkındalıklarını göstermektedir. Bilgisayar ve

öğretim teknolojileri ile ilgili sempozyumlarda akademisyenler tarafından FATİH projesinde BT öğretmenlerinin rolleri giderek daha fazla tartışılmakta, MEB'e konuyla ilgili alternatif çözüm önerileri sunulmaktadır. Bununla birlikte Bakanlığın FATİH projesiyle ilgili şube müdürleri, okul müdürleri ve akademisyenlerin katkılarıyla bir çalıştay gerçekleştirilmesi önemli bir gelişmedir. Ancak yapılan çalıştayın konu başlıklarına bakıldığında BT öğretmenlerinin yer aldığı bir alt başlığın bulunmaması söz konusu öğretmenlerin bu projede doğrudan yer alıp almayacağı sorunu akla getirmektedir (Çalıştay, 2011). Bakanlığın FATİH projesini başarıyla gerçekleştirmesinde en önemli insan kaynağını BT öğretmenleri oluşturacaktır. MEB'in, bu potansiyeli değerlendirebilmesi için FATİH projesinde mümkün olduğu kadar BT öğretmenlerinin yer almasını sağlaması gerekmektedir.

BT öğretmenleri, yaşadıkları sorunlarla ilgili seslerini duyurabilmek ve bu sorunların bir an önce çözülmesi için çeşitli girişimlerde bulunmuşlardır. Gazetelere ilan vermek, eylemler düzenlemek, 'Bilişimde Gelecek Var' platformunda hazırlanan raporu karar mercilerine ulaştırmak, Bakanlık yetkilileriyle görüşmek, popüler köşe yazarları ve TV programlarında sorunlarını duyurmaya çalışmak gibi faaliyetleri gerçekleştirmişlerdir. BT öğretmenlerinin mesleki sorunlarının çözümü için öncelikle sorunların tespiti ve bunlara ilişkin çözüm önerilerinin akademisyenler ve MEB tarafından geliştirilmesi oldukça önemlidir. BT öğretmenlerinin sorunlarını kendilerinden ve görev yaptıkları yerlerdeki okul müdürlerinden dinlemek, sorunların ne olduğu ve nasıl çözülebileceği ile ilgili önemli bilgilere ulaşılmasını sağlayacaktır. BT öğretmenlerinin, yaşadıkları mesleki sorunlarla ilgili görüş belirttikleri birçok araştırma olsa da, idari amirleri olarak okul müdürlerinin de bu öğretmenlerin sorunları hakkında görüş ve önerilerine başvurulması gerekmektedir. Bakanlık tarafından gönderilen genelgeleri uygulayan taraf olarak okul müdürlerinin görüşleri, beklentileri ve tavsiyelerinin alınması ile uygulamada çıkabilecek sorunların önüne geçilebileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırmada BT öğretmenleri ile beraber görev yaptıkları okulların müdürlerinin de görüşleri alınarak var olan sorunların çözümü için önerilerin oluşturulması amaçlanmıştır. Çalışma çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır. BT öğretmenlerine ve görev yaptıkları okulların müdürlerine göre:

- 1) BT öğretmenlerinin mesleki sorunları nelerdir?
- 2) BT öğretmenlerinin mesleki sorunlarına ilişkin çözüm önerileri nelerdir?
- 3) Okul müdürü ve diğer öğretmenlerin BT öğretmenlerinden beklentileri nelerdir?
- 4) BT öğretmenlerinin yapması gereken işler nelerdir?
- 5) FATİH projesinde BT öğretmenlerinin rolleri nelerdir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, olguların doğal ortamında gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulmasının amaçlandığı bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu bağlamda araştırmada BT öğretmenlerinin yaşadıkları sorunları ve bu sorunlara getirilebilecek çözüm önerilerinin bütüncül bir bakış açısıyla incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma, 2010-2011 öğretim yılı içerisinde MEB'e bağlı ilköğretim okullarında görev yapan 10 okul müdürü ve 10 BT öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya okul müdürü ve BT öğretmenlerinin dâhil edilmesinin sebebi BT öğretmenlerinin yaşadıkları mesleki sorunların ifade edilmesi ve yaşanan sorunlara ilişkin çözüm alternatiflerinin geliştirilmesinde, o sorunu bizzat yaşayan kişilerin sağlayacağı düşünülmesidir. Çalışmanın katılımcıları amaçlı örneklem yaklaşımı ile belirlenmiştir. Amaçlı örneklem kullanılması durumların derinlemesine çalışılmasına imkân sağlamaktadır (Patton, 2002). Örneklem iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Örneklem belirlemenin birinci aşamasında ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yöntemi, bazı özelliklere sahip olan veya bazı ölçütleri sağlayan katılımcıların belirlenmesidir (Gay, Mills ve Airasian, 2006). Araştırmanın doğasından kaynaklanan özellikler bu örneklem biçiminin seçimini gerektirmiştir. Burada sözü edilen ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir ya da daha önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Bu çalışmada örneklem seçiminde belirlenen ölçütler; BÖTE bölümünden mezun olma, dört yıl ya da daha uzun süredir BT öğretmeni olarak çalışma olarak belirlenmiştir. Bu ölçütlere uyan

bireylerin örnekleme dâhil edilmesinin sebebi konuyla ilgili yeterli bilgi birikimi ve deneyime sahip olduklarının düşünülmesidir. BÖTE Bölümü 2002 yılından itibaren mezun vermektedir. Bu durumda en kıdemli BT öğretmeni dokuz yıldır görev yapmaktadır. Araştırmacılar, katılımcıların alanlarında hissedilen sorunları yaşayacak ve çözüm önerileri sunabilecek kadar hizmet vermelerini göz önünde bulundurmuşlardır

Bu ölçütlere göre İl Milli Eğitim Müdürlüğü İl Bilgisayar Koordinatörü aracılığıyla belirlenen ölçütleri karşılayan 20 okulun ismi alınmıştır. Örneklemin şekillendirilmesinin ikinci aşamasında ise 20 okul arasından rassal amaçlı örnekleme yöntemi ile 10 okul seçilmiştir. Rassal amaçlı örnekleme yöntemi ile çalışmanın inanırılığının güçlendirilmesi amaçlanmıştır (Gay, Mills ve Airasian, 2006). Çalışma grubunda yer alan okul müdürleri ise belirlenen BT öğretmenlerinin okullarındaki yöneticiler olarak belirlemiştir. Araştırmada katılımcıların soruları içtenlikle cevaplandırmaları için, isimleri belirtilmeyip kodlanarak aslı araştırmacılar saklı tutulmuştur. M; okul müdürünü, Ö; BT öğretmeni olduğunu ifade etmektedir. Görüşme yapılan okul müdürleri ve BT öğretmenlerinin kişisel bilgileri Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1: Okul Müdürleri ve BT Öğretmenlerinin Kişisel Bilgileri

	Cinsiyeti	Branşı	Eğitim durumu	Mesleki kıdemi (yıl)	Yöneticilik kıdemi (yıl)	İlgili okulda çalışma süresi
M1	Erkek	Sınıf	Lisans	22	20	2 yıl
M2	Erkek	Fen Bilgisi	Eğitim Enstitüsü	30	20	5 yıl
M3	Erkek	Sınıf	Yüksek Lisans	21	16	2 yıl
M4	Erkek	Fizik	Lisans	17	12	1 yıl
M5	Erkek	Sınıf	Lisans	20	11	1 yıl
M6	Erkek	Sınıf	Lisans	14	5	4 yıl
M7	Erkek	Sınıf	Lisans	22	20	2 yıl
M8	Erkek	Sınıf	Lisans	16	13	3 yıl
M9	Erkek	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	Lisans	25	24	2 yıl
M10	Erkek	Matematik	Eğitim Enstitüsü	30	22	5 yıl
Ö1	Erkek	BT	Lisans	4	-	3 yıl
Ö2	Erkek	BT	Lisans	7	-	2 ay
Ö3	Erkek	BT	Doktora Öğrencisi	4	-	4 ay
Ö4	Erkek	BT	Lisans	5	-	1 yıl
Ö5	Erkek	BT	Lisans	4	-	1 yıl
Ö6	Kadın	BT	Yüksek Lisans	9	-	8 yıl
Ö7	Kadın	BT	Yüksek Lisans	5	1	1 yıl
Ö8	Kadın	BT	Doktora Öğrencisi	6	-	6 yıl
Ö9	Erkek	BT	Lisans	9	-	2 yıl
Ö10	Kadın	BT	Lisans	7	-	4 yıl

Araştırma kapsamında görüşme yapılan okulların hepsi ilköğretim düzeyinde eğitim veren devlet okullarıdır. Okulların altyapı durumu incelendiğinde, sekizinde BT sınıfı bulunduğu belirlenmiştir. Diğer iki okulda BT dersi seçilmediği için BT sınıfındaki bilgisayarlar diğer sınıflara dağıtılmıştır. Ayrıca görüşme yapılan okulların sekizinde tüm sınıflarda projeksiyon cihazı olduğu, 2 okulda ise projeksiyonun sadece BT sınıfında olduğu tespit edilmiştir. Okulların birinde dört, birinde iki, diğer üçünde ise birer akıllı tahta vardır.

Veri Toplama Aracı

Çalışmanın amacının ışığında nitel veri toplama araçlarından biri olan “yarı yapılandırılmış görüşme formu” kullanılmıştır. Görüşme formu hazırlanırken konuyla ilgili alanyazın incelenmiş, Milli Eğitim Müdürlüğü (MEM)’deki eğitici formatörler, Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü’ndeki (YEGİTEK) yetkililer, BÖTE bölümünde öğretim üyeleri ile ön görüşmeler yapılarak karşılıklı fikir alışverişinde bulunulmuştur.

Alanyazın taraması ve ön görüşmeler sonucunda BT öğretmenlerinin yaşadıkları sorunların, BT dersi ve mesleki yaşama ilişkin sorunlar olmak üzere iki boyutta toplandığı görülmüştür. Bu boyutlar dikkate alınarak görüşme soruları hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme formu dört öğretim üyesine incelettirilmiş. Öğretim üyelerinden biri nitel araştırmalar alanında, diğeri eğitim yönetimi alanında uzmandır. Diğer öğretim üyeleri ise BÖTE Bölüm Başkanlığı yapmış olup alanın gelişim sürecini bilmektedir. Görüş ve öneriler doğrultusunda son şekli verilen görüşme formu sekiz açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Görüşme formunda yer alan üç soru BT dersiyle ilgili yaşanan

sorunların ve çözüm önerilerinin belirlenmesine yönelik olup araştırmanın bulguları “İlköğretim Okul Müdürü ve Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerine Göre Bilişim Teknolojileri Dersinde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri” başlıklı çalışmada sunulmuştur.

Görüşme formunda cinsiyetiniz, branşınız, eğitim durumunuz, meslekteki kıdeminiz, bu okuldaki çalışma yılınız, formatör olarak çalışma yılınız, alanınızla ilgili aldığınız hizmetiçi eğitimler gibi kişisel bilgileri belirlemeye yönelik sorular ile BT sınıfı, akıllı tahta, projeksiyon olup olmama durumunu saptamaya dönük okulun altyapı durumunu belirlemeye yönelik sorular da bulunmaktadır. Görüşme formunda yer alan diğer sorular ise: (a) BT öğretmenlerinin yaşadıkları mesleki sorunlar nelerdir?, (b) BT öğretmenlerinin yaşadığı .....sorunuyla ilgili çözüm önerileriniz nelerdir?, (c) Okul müdürü, öğretmenler, öğrenciler ve diğer personelin BT öğretmeninden beklentileri nelerdir? (d) BT öğretmeninin yapması gereken işlerin neler olduğunu düşünüyorsunuz?, (e) Uygulanmaya başlayan FATİH projesi kapsamında BT öğretmenin rolüyle ilgili düşünceleriniz nelerdir? şeklindedir. Bu çalışmada sorunların belirlenmesinden ziyade var olan sorunlara yönelik çözüm önerilerinin üretilmesi amaçlanmıştır. Bu yüzden görüşme formuna alanyazında tekrarlanan ve birebir görüşmeler sonucunda elde edilen sorunlar da eklenmiştir. Katılımcı sorun yaşamadığını ifade etse bile ikinci soruyla diğer BT öğretmenlerinin sorunları katılımcıya yöneltilerek çözüm önerisini sunması istenmiştir.

Görüşmeler okul müdürleriyle kendi odalarında, BT öğretmenleriyle ise BT laboratuvarında birebir olarak gerçekleştirilerek, ortalama 30 dakika sürmüştür. Görüşmeler ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınmış, bir okul müdürü ve BT öğretmenin ses kaydını onaylamamasından dolayı bu görüşmelerde not tutulmuştur. Alınan kayıtlar daha sonra yazılı hale getirilmiş ve kontrol etmeleri için görüşülen okul müdürleri ve BT öğretmenlerine gönderilerek onayları alınmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlilik

Geçerlik komitesinde dört öğretim üyesi yer almaktadır. Geçerlik komitesinde yer alan bir öğretim üyesi nitel araştırmalar alanında, bir öğretim üyesi eğitim yönetimi alanında uzmandır. Diğer iki öğretim üyesi ise BÖTE bölümünde görev yapmakta ve bu bağlamda alanın gelişim sürecini ve kuramsal çerçevesine hâkim kişilerdir. Geçerlik komite üyeleri araştırma sürecini izlemiş, ölçme aracının oluşturulması, uygulanması ve verilerin çözümlenmesi sürecinde katkı sağlamışlardır.

Nitel araştırmada geçerlik araştırmacının araştırdığı olguyu, olduğu biçimiyle ve olabildiğince yansız gözlemesi anlamına gelmektedir (Kirk ve Miller, 1986; Akt.Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmada geçerlik ve güvenirliliğin sağlanmasında aşağıdaki işlemler gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın iç geçerliğini (inandırıcılığını) artırmak için görüşme formu hazırlanırken ilgili alanyazın incelenmiş ve kavramsal bir çerçeve oluşturulmuştur. Görüşmeden elde edilen veriler yazıya dökülmüş ve katılımcılara gönderilerek katılımcı teyidi alınmıştır. Temalar oluşturulurken bir temanın diğerini kapsamamasına dikkat edilmeye çalışılmış, temaların kategorileriyle ve diğer temalarla ilişkisi sürekli gözden geçirilerek bütünlük sağlanmaya çalışılmıştır. Bu süreçte araştırmacılar uzman görüşüne sık sık başvurarak fikir birliğine varmışlardır. Bununla birlikte verilerin sayısallaştırılması ile çalışmada yanlılık azaltılmaya çalışılmıştır. Ayrıca görüşülen bireylerden doğrudan alıntılara yer verilmiş, verilere eleştirel gözle bakıp gerçeğe uygun olup olmadığı kontrol edilmiş, tahmin ve genellemeler yapılırken tutarlı olunmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın dış geçerliği (aktarılabirliği) sağlamak için araştırma süreci ayrıntılı bir şekilde açıklanmaya çalışılmıştır. Nitel araştırmalarda bir çalışmanın benzer bir çalışmaya aktarılabirliği oldukça zor olsa da, araştırma süreci detaylı tanımlanarak Bu bağlamda, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri toplama süreci, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması ayrıntılı bir biçimde tanımlanmıştır. Görüşme öncesinde araştırmacı kendisini tanıtmış, araştırmanın amacı hakkında bilgi vermiş ve katılımcının güvenini kazanmaya çalışmış, böylece görüşme sürecinde toplanan verilerin gerçek durumu yansıtması sağlanmıştır.

Araştırmada güvenirlilik ise olayların farklı gözlemciler tarafından aynı kategoriye bağlanması ya da aynı gözlemci tarafından farklı zamanlarda aynı kategori ile ilişkilendirilmesidir (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu ve Yıldırım, 2005). Bu doğrultuda araştırmanın iç güvenirliliğini (tutarlılığını) sağlamak için bulgular yorum yapılmadan doğrudan verilmiştir. Ham verilerden temalara dönüştürme iki araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiş, kodlamalar karşılaştırılarak tutarlık oranı hesaplanmıştır. Dış güvenirliliği (teyit edilebilirliği) artırmak için araştırma sonucunda elde edilen bulguların, yorum ve önerilerin ham verilerle karşılaştırmasında uzman görüşüne başvurulmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniğine başvurulmuştur. İçerik analizi yoluyla veriler tanımlanmış, verilerin içinde saklı olabilecek gerçekler ortaya çıkarılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Verilerin analizleri aşağıdaki işlemler doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.

Öncelikle ses kaydından elde edilen tüm veriler yazılı metin haline getirilmiş ve görüşme formundaki sıraya göre düzenlenmiştir. Dökümü yapılan verilerin doğruluğu geçerlik komitesindeki öğretim elemanları tarafından kontrol edilmiştir. Bu işlem rastgele seçilen bir ses kaydının bir bölümünün, ses kaydı dökümü ile eşleştirilmesi şeklinde gerçekleştirilmiştir. Böylece veriler analize hazır hale gelmişlerdir. Bu incelemeyi her bir araştırmacı birbirinden bağımsız olarak kodlar çıkarmışlar ardından temalara ulaşmışlardır. Verilerin analizinde araştırmacıların ulaştığı temalar karşılaştırılarak [Görüş Birliği/(Görüş Ayrılığı+Görüş Birliği)]*100 (Miles ve Huberman, 1994) formülü ile güvenilirlik hesaplanmıştır. Sorunlara ilişkin temalarda güvenilirlik %94 olarak hesaplanırken; çözüm önerilerine ilişkin temalarda güvenilirlik %82 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre araştırmacılar arasında görüş birliğine varılarak temalar belirlenmiştir. Belirlenen temalar ve kategoriler geçerlik komitesi görüşüne çıkarılmış (Gay, Mills ve Airasian, 2006; Creswell, 2005; Maxwell, 2005) temalara verilecek adlandırmalar netleştirilerek temalara son hali verilmiştir.

Araştırma bulgularının değerlendirilmesinde frekans analizi de kullanılmıştır. Frekans analizi, birimlerin nicel olarak görülme sıklığını ortaya koymakta, belirli bir ögenin yoğunluğunu ve önemini anlamayı sağlamaktadır.(Tavşancıl ve Aslan, 2001). Bununla birlikte nitel veriler sayısallaştırılarak verilerin güvenilirliği artırılmakta, yanlışlık azaltılmakta ve veriler arasında karşılaştırma olanağı sağlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmada belirlenen kategoriler çerçevesinde okul müdürü ve BT öğretmenleri için frekans değerleri çıkarılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde belirlenen temalar ve kategoriler çerçevesinde okul müdürleri ve BT öğretmenlerinin görüşleri sunulmaktadır.

BT Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları ve Buna İlişkin Çözüm Önerileri

Katılımcıların görüşlerine göre BT öğretmenlerinin mesleki sorunları özlük hakları, görev tanımı, mesleki gelişim, mesleki doyum ve yönetsel destek olmak üzere beş tema altında toplanmıştır.

Özlük Haklarıyla İlgili Sorunlar ve Buna İlişkin Çözüm Önerileri

BT öğretmenlerinin özlük haklarıyla ilgili yaşadıkları sorunlara ilişkin kategoriler ve frekansları Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2: BT Öğretmenlerinin Özlük Hakları ile İlgili Yaşadıkları Sorunlar

Kategoriler	Okul Müdürü	BT Öğretmeni	Toplam
	<i>n</i>	<i>n</i>	<i>n</i>
Çalışma saatleri	1	7	8
Kadro sıkıntısı	2	4	6
Ders saatini dolduramama	1	4	5
Zorunlu görevlendirme	-	2	2

Tablo 2 incelendiğinde özlük haklarıyla ilgili olarak BT öğretmenlerinin en çok çalışma saatleri konusunda sıkıntı yaşadıkları görülmektedir. Konuyla ilgili olarak Ö5 “8-5 buradayım. Bu zamanın ne kadarını verimli geçiriyorum, o tartışılır.”, Ö8“Yaz tatiliniz yok, 15 tatiliniz de yok, kendimi öğretmen gibi hissetmiyorum.” demiştir. M6 ise “9-3 çalışması ya da 8-5 çalışması gibi 2 tane muallâk uygulama var. 9-3 olan bazı okullarda 9-3 çalışıyor formatör öğretmenler, bazı okullarda 8-5 çalışıyor.” diyerek çalışma saatlerindeki çelişkiye değinmiştir. Ayrıca Ö8, “Burası çok büyük bir okul. Burada bile en fazla 12 saat ders olabiliyor. Bu da norm kadro sıkıntısına yol açıyor. İlk sorunumuz dersin saatinin azaltılması, 4-5’lerde kaldırılması.” diyerek görüşlerini belirtmiştir. Ö1, “Bazı illerde zorunlu olarak formatör yapılıyor. Bazı illerde de formatör ister ol, ister olma diyorlar. Ancak maaş karşılığını dolduramadığı için öğretmen 2-3 okulu gezmek yerine o okulda formatör olmayı tercih ediyor.” diyerek özlük haklarıyla ilgili başka bir soruna değinmiştir. BT öğretmenlerinin yaşadıkları bu sorunlarla ilgili çözüm önerileri Tablo 3’de yer almaktadır.

Tablo 3: BT Öğretmenlerinin Özlük Hakları ile İlgili Yaşadıkları Sorunlara Çözüm Önerileri

Kategoriler	Okul Müdürü	BT Öğretmeni	Toplam
	<i>n</i>	<i>n</i>	<i>n</i>
Çalışma saatleri düzenlenmeli	2	2	4
BT formatörü kadrosu verilmeli	2	1	3
BT öğretmenleri BT formatörü olmalı	3	-	3
BT öğretmeni ve BT formatörü olarak iki farklı kadro olmalı	-	2	2
Teknik müdür yardımcısı olmalı	1	-	1

Tablo 3 incelendiğinde BT öğretmenlerinin, özlük haklarıyla ilgili yaşadıkları sorunların (bknz. Tablo 2) yanında oldukça az çözüm önerisinin sunulduğu görülmektedir. Katılımcılar tarafından en çok ifade edilen çözüm önerileri ‘BT öğretmenlerinin BT formatörü olması’ ve ‘BT formatörü kadrosunun verilmesi’ şeklindedir. M1 “Kadrosunu bilgisayar öğretmeni olarak verdiğimiz zaman sadece bilgisayar derslerine giren bir kişi olarak kalır. Teknik anlamda desteğini tam sağlayamaz. O açıdan formatör olarak kadro verilmeli.” diyerek görüşünü belirtmiştir. Ö4 ise “Bence BT öğretmeni ve BT formatörü olarak iki farklı kadro olmalıdır. Bu iki kadro da BÖTE mezunu öğretmenler tarafından gerçekleştirilmelidir.” diyerek alan mezunlarının istihdam edilmesine değinmiştir.

Görev Tanımı İle İlgili Sorunlar ve Buna İlişkin Çözüm Önerileri

BT öğretmenlerinin görev tanımıyla ilgili yaşadıkları sorunlara ilişkin kategoriler ve frekansları Tablo 4’de yer almaktadır.

Tablo 4: BT Öğretmenlerinin Görev Tanımı İle İlgili Yaşadıkları Sorunlar

Kategoriler	Okul Müdürü	BT Öğretmeni	Toplam
	<i>n</i>	<i>n</i>	<i>n</i>
Görev tanımlarının net olmaması	5	6	11
İdarenin ve diğer öğretmenlerin olumsuz algıları	4	5	9
BT dersiyle ilgili sorunlar	4	1	5
Öğretmenlik vasfının kalmaması	-	4	4
Formatörlük öğretmenlik karmaşası	2	2	4

Tablo 4’e göre BT öğretmenlerinin görev tanımıyla ilgili en çok karşılaştıkları sorun görev tanımlarının net olmamasıdır. Bu konuda M3 “Görev tanımı yok. Tam bir görev tanımı olsa çerçevesi çizilmiş olsa bu görev çerçevesi içinde neler yapabileceğini kendisi de bilir, kendisi de bilmiyor dolayısıyla.” diyerek görüşünü ifade etmiştir. Bununla birlikte başka bir okul müdürü ise “Öğretmenlerin görev tanımları var. Adı görev tanımı değil ama hangi işlerde görevlendirileceği, beklentilerin neler olduğu, çalışma saatleri, nasıl ücretlendirileceği vs. oldukça detaylı bir biçimde yazılmış bence. Böyle bir değerlendirme haksızlık olur.” [M5] demiştir.

BT öğretmenlerinden biri “...Mesela bu sene İlköğretim Kurumları Standartları (IKS) yapıyorum. Toplam Kalite Yönetimi (TKY) yapıyorum, bunların hiçbiri BT formatörünün görevi değil.” [Ö8] derken Ö4, “Belli bir iş tanımımız olmadığı için ve beni müdür bey değerlendirdiği için başta müdür bey olmak üzere okulda benden istenen her şeyi yapmak zorundayım. Bu işleri yapabildiğim sürece iyi öğretmenim, yapmadığım ya da yapamadığım, zorlandığım zaman kötü öğretmen oluyorum.” diyerek sıkıntısını ifade etmiştir.

Görev tanımının belirsizliğinden kaynaklanan diğer bir sorun ise idarenin ve diğer öğretmenlerin olumsuz algılarıdır. Söz konusu algılar en çok ifade edilenden en aza göre ‘teknik eleman’, ‘okul idaresine yardımcı’, ‘memur’, ‘problem çözücü’, ‘boşluk dolduran’ ve ‘öğretmenlerin işlerini yapan’ şeklindedir. Ö2, idarecilerin ve diğer öğretmenlerin algılarını “İdare dersten ayrı zamanlarda idareciye yardımcı olmamızı istiyor. (...) İdare memur gözüyle bakıyor, öğretmenler tamirci gibi bakıyor.” diyerek özetlemiştir. Ö10 ise, BT öğretmenlerinin problem çözücü olarak görülmesine ilişkin görüşünü “Öğretmenler sorunla karşılaşılıyor. Ben de onların sorunlarını çözüyorum. Mesela sunu yapmış. Sunuya müzik ekleyememiş. Beraber yapıyoruz.” cümleleriyle açıklamıştır.

Tablo 4 incelendiğinde görev tanımıyla ilgili en çok yaşanan iki sorunun BT öğretmenleri ve okul yöneticileri tarafından benzer frekanslarda dile getirilmiş olduğu görülmektedir. Bu durumun okul yöneticilerinin de BT öğretmenlerinin görev tanımlarının belirsizliği ve meslektaşlarının olumsuz algılarının farkında olduklarını gösterdiği söylenebilir. Bunun yanında ‘öğretmenlik

BT ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

vasfının kalmaması' sorununu sadece BT öğretmenleri tarafından belirtilmiştir. Katılımcılardan Ö2 "En büyük sorunumuz öğretmenlik vasfımızın elimizden alınması, sosyal çevremiz ve meslektaşların BT öğretmeninden beklentileri, BT öğretmenin derse karşı olumsuz tutum geliştirmesine neden oluyor. Herkes başka bir şey istiyor." diyerek paydaşların olumsuz algılarının bu soruna sebep olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca formatörlük öğretmenlik karmaşasına değinen M2 "Formatörlüğüne ne olduğu belli değil. Tamirci mi, ağ kuracak kişi mi, bilgisayarçı mı, tam bir kavram kargaşası var" demiştir. Görev tanımı ile ilgili yaşanan sorunlara çözüm önerileri Tablo 5' de yer almaktadır.

Tablo 5: BT Öğretmenlerinin Görev Tanımı İle İlgili Yaşadıkları Sorunlara Çözüm Önerileri

Kategoriler	Okul Müdürü	BT Öğretmeni	Toplam
	<i>n</i>	<i>n</i>	<i>n</i>
Dersler geri verilmeli	1	4	5
Görev tanımları netleştirilmeli	1	3	4
Eğitim programı düzenlenmeli	2	1	3
Öğretmenlik rolü ön plana çıkarılmalı	1	1	2
MEM bünyesinde gönüllü BT öğretmenlerinden teknik eleman olmalı	1	-	1

Tablo 5' de görev tanımıyla ilgili yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerilerinden en yüksek frekansa sahip önerilerin 'dersler geri verilmeli' ve 'görev tanımları netleştirilmeli' olduğu görülmektedir. Bu iki çözüm önerisi BT öğretmenlerince daha çok dile getirilmiştir. Okul müdürlerinden biri çözüm önerilerini "Hangi ders olursa olsun temelini almak lazım. Okulda BT eğitimi verilecek." ve "Öğretmene sıfatını vereceksin." [M2] şeklinde ifade etmiştir. Ö2 de, "BT formatörü her şey olmayacak, teknoloji rehberi ya da öğretim teknoloğu olacak. Öğretmenlere öğrenme nesnesi hazırlarken destek verecek. Öğrencilerin performans ödevlerini yaparken yardımcı olacak. Tamir öğretmenin görevi olmayacak." diyerek BT öğretmenlerinin görev tanımlarının düzenlenmesi ve öğretmenlik rolünün ön plana çıkarılması ile ilgili önerilerini sunmuştur. Okul müdürlerinden M1 ise, "Bana göre çocuğun gerçek ihtiyaçlarını giderebilecek bir program hazırlamak. En büyük sıkıntımız bence bu. Eğitim programı tam olursa bu dersin çok yararlı olacağına inanıyorum." diyerek BT dersine yönelik yapılacak düzenlemelerle BT öğretmenlerinin sorunlarının azalacağını ifade etmiştir.

Mesleki Gelişim İle İlgili Sorunlar ve Buna İlişkin Çözüm Önerileri

BT öğretmenlerinin mesleki gelişim ile ilgili yaşadıkları sorunlara ilişkin kategoriler ve frekansları Tablo 6' da yer almaktadır.

Tablo 6: BT Öğretmenlerinin Mesleki Gelişim İle İlgili Yaşadıkları Sorunlar

Kategoriler	Okul Müdürü	BT Öğretmeni	Toplam
	<i>n</i>	<i>n</i>	<i>n</i>
Üniversitede alınan eğitimle uygulamadaki farklılıklar	3	7	10
Diğer branş öğretmenlerinin teknoloji kullanımında yetersiz olması	6	4	10
İlk yıllardaki bilgi eksiklikleri	2	4	6
Mesleki gelişime zaman ayıramaması	2	1	3
Hizmetiçi eğitimlerin verimsiz geçmesi	-	2	2
Diğer branşlardaki formatörlerin mesleki yetersizliği	2	-	2
Kıdemi fazla olan öğretmenlerin teknolojiye kapalı olması	-	1	1

Tablo 6' ya göre BT öğretmenlerinin mesleki gelişimle ilgili en çok karşılaştıkları sorunların başında 'üniversitede alınan eğitimle uygulamadaki farklılıklar' ve 'diğer öğretmenlerin teknoloji kullanımı konusunda yetersiz olması' gelmektedir. Konuyla ilgili Ö1, "Onlara öğretilen öğretmenlikle yaşadıkları öğretmenlik birbirinden çok farklı." diyerek üniversitede alınan eğitimle uygulamadaki farklılıkların BT öğretmenlerini zorladığını belirtmiştir. Diğer branş öğretmenlerinin teknoloji kullanımında yetersiz olmalarıyla ilgili olarak Ö4 "Öğretmenlerimiz hiçbir şey bilmiyorlar bilgisayar konusunda" diye görüş bildirirken M4 de "Bir bilgisayar açıp kapatmaktan başka bilgisayar kullanmayı bilmeyen öğretmen, DVD ve CD'Yİ ayırt edemeyen öğretmen var bu okulda." diyerek Ö4'ün görüşünü desteklemiştir.

Mesleki gelişimle ilgili bir başka sorunla ilgili olarak Ö5, "Hizmet içi eğitimler yapılıyor, ama pek verimli geçmiyor. Gelsek de gitsek modundayız" ve M3, "Pek çok öğretmenimiz hizmetiçi eğitimlerden geçirildiler ama çok iyi bir bilgisayar kullanıcısı olamadılar. Sadece hizmetiçi eğitimle

bir takım sorunları çözmek mümkün değil. “ diyerek hizmet içi eğitimlerin yetersiz olduğu görüşünü paylaşmışlardır.

Mesleki gelişimle ilgili bir diğer sorun ise diğer branş öğretmenlerinin formatör olarak görevlendirilmesiyle ilgili olduğu görülmektedir. Okul müdürlerinden M4 ve M3 görüşlerini “Genellikle diğer branşlardan gelen formatörlerde daha büyük sıkıntı var.”, “Gerçek branşı BT öğretmeni olan öğretmenlerimizden yana bir sorunumuz olmadı. Ancak diğer branş arkadaşlarımız bu işleri beceremiyor.” diyerek belirtmişlerdir. BT öğretmenlerinin mesleki gelişim ile ilgili yaşadıkları sorunlara yönelik çözüm önerileri Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7: BT Öğretmenlerinin Mesleki Gelişim İle İlgili Yaşadıkları Sorunlara Çözüm Önerileri

Kategoriler	Okul Müdürü	BT Öğretmeni	Toplam
	<i>n</i>	<i>n</i>	<i>n</i>
Donanımlı olmalı	2	1	3
Diğer öğretmenlere teknoloji kullanımı konusunda kurs verilmeli	3	-	3
Kendini yenilemeli	1	1	2
Lisans eğitiminin içeriği ile uygulama tutarlı olmalı	-	1	1
Formatörlük görevi BÖTE bölümünden mezun olanlara verilmeli	-	1	1

Mesleki gelişim ile ilgili yaşanan sorunlara yönelik en çok dile getirilen çözüm önerileri ‘donanımlı olmalı’ ve ‘diğer öğretmenlere teknoloji kullanımı konusunda kurs verilmeli’dir. Ö5 sorunla ilgili çözüm önerisini “Bilgisayar konusunda BT öğretmenleri sürekli kendilerini yenilemelidir. Sürekli güncel olayları takip etmelidir.” şeklinde ifade etmiştir. M6 ise, “Bizim bilmediğimiz bir yerlerde çıkan yeni teknolojiden haberdar olup bize getirilmesi, tavsiye edilmesi firmalardan önce BT öğretmenleri tarafından yapılması gerekir.” diyerek BT öğretmenin güncel teknolojiyi takip etmesine ve teknoloji kullanımı konusunda rehberlik yapmasına vurgu yapmıştır.

Mesleki Doyum İle İlgili Sorunlar ve Buna İlişkin Çözüm Önerileri

BT öğretmenlerinin mesleki doyum ile ilgili yaşadıkları sorunlara ilişkin kategoriler ve frekansları Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8: BT Öğretmenlerinin Mesleki Doyum İle İlgili Yaşadıkları Sorunlar

Kategoriler	Okul Müdürü	BT Öğretmeni	Toplam
	<i>n</i>	<i>n</i>	<i>n</i>
Paydaşların olumsuz tutumları	3	5	8
Motivasyon kaybı	-	5	5
Mesleki tükenmişlik	-	4	4

Tablo 8 incelendiğinde BT öğretmenlerinin en çok yaşadıkları sorunun ‘paydaşların olumsuz tutumları’ olduğu görülmektedir. Bu sorunun alt kategorilerde en çok idarenin olmak üzere sırasıyla, diğer öğretmenlerin, öğrencilerin ve MEM/MEB’in olumsuz tutumlarıyla karşılaştıkları görülmektedir. Konuyla ilgili M3, “Diğer öğretiler 30 saat derse girerken bu altı saat derse giriyor, geri kalan saatleri boş olduğuna göre okuldaki angarya işleri yapmalı. Düz mantıkla o şekilde görünüyor.” diyerek idarecilerin BT öğretmenlerine karşı olumsuz tutum içerisinde olduklarını bir idareci gözüyle değerlendirmiştir. Diğer öğretmenlerin BT öğretmenlerine karşı tutumunu Ö8, “Öğretmen arkadaşlarımızın bakış açısı şu; hani bilgisayar sorunu olduğunda mesela beni dersten çağırarak hiç çekinmiyorlar.” diyerek açıklamıştır. Ö6 ise “Milli eğitimin bizim hakkımızda genel düşüncesi formatör olarak ele alınıyor, yok yazıcısı, inteneti, şusu busu genelde tamirci vasfındayız.” ve “Son 4 yıldır bilgisayar dersine ne gerek var ki, çocuklar zaten biliyor ki gibi. Milli eğitimde genel böyle bi düşünce olunca, gerek öğrencilerin gerek başka şeylerin sizce de ehemmiyeti kalmıyor.” diyerek MEM’in bakış açısının diğer paydaşları da olumsuz etkilediğini dile getirmiştir.

Mesleki doyumla ilgili bir başka sorun olan motivasyon kaybıyla ilgili olarak Ö1 “BT formatörü abartılarak tamirci gözüyle bakılan kişi haline dönüşüyor. Yani beziyor. Bu işten yani teknolojiden uzaklaşıyor. Kendisi de hantallaşıyor. Kendi istediği, arzuladığı ortamı bulamıyor.” şeklinde görüşünü belirtmiştir. Bir başka öğretmen de “ME’ in derse olan olumsuz tutumu öğretmeni etkiliyor, ben kendimi çektim. Bir matematik dersine verilen önem bilgisayar dersine gösterilmiyor.” [Ö2] diyerek motivasyon kaybını Bakanlığın uygulamalarına bağlamıştır.

BT öğretmenlerinin mesleki doyum ile ilgili yaşadıkları sorunlara yönelik çözüm önerisi yok denecek kadar azdır. Söz konusu sorunlarla ilgili çözüm önerisi olarak okul müdürlerinin, BT

BT ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

öğretmenin rolleri hakkında bilinçlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Mesleki doyumla ilgili yaşanan sorunların diğer mesleki sorunlardan kaynaklandığı düşünüldüğünde bunların giderilmesi durumunda bu temadaki sorunların çözüme ulaşabileceği söylenebilir.

Yönetmel Destek İle İlgili Yaşanan Sorunlar ve Buna İlişkin Çözüm Önerileri

BT öğretmenlerinin yönetsel destek ile ilgili yaşadıkları sorunlara ilişkin kategoriler ve frekansları Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9: *BT Öğretmenlerinin Yönetsel Destek İle İlgili Yaşadıkları Sorunlar*

Kategoriler	Okul Müdürü	BT Öğretmeni	Toplam
	<i>n</i>	<i>n</i>	<i>n</i>
Okullardaki yazılım/donanım yetersizlikleri	7	3	10
MEM’de çözüm bulunamaması	-	2	2
Değerlendirme olmaması	1	1	2
İdare tarafından desteklenmeme	-	1	1

BT öğretmenlerinin yönetsel destek ile ilgili yaşadıkları sorunların başında ‘okullardaki yazılım/donanım yetersizlikleri’ gelmektedir. Bu sorun daha çok okul müdürleri tarafından dile getirilmiş olsa da BT öğretmenleri de bu görüşe destek vermektedir. Konuyla ilgili M7, “*Teknik, ya da ne diyelim onlara ne diyorsunuz ekipmanlar, nedir işte kablo bağlantısıdır işte, klavyesidir çünkü bunlar zarar görüyor. Bunların da bir maliyeti var, kenar okullarda bu maliyet çok zor karşılanıyor.*” şeklinde görüş belirtmiştir. Benzer görüşe sahip olan Ö2, yaşadığı sorunları şu şekilde ifade etmiştir: “*Alt yapı sıkıntısı var, öğrenci sayısı fazla, her bilgisayara 1 öğrenci düşmesi lazım. Güncel yazılımlar için donanımlar güncellenmediği için eksik kalıyor. (..)Eski bilgisayarlar internete yavaş giriyor.*” BT öğretmenlerinin yönetsel destek ile ilgili yaşadıkları sorunlara yönelik çözüm önerileri ise Tablo 10’da yer almaktadır.

Tablo 10: *BT Öğretmenlerinin Yönetsel Destek İle İlgili Yaşadıkları Sorunlara Çözüm Önerileri*

Kategoriler	Okul Müdürü	BT Öğretmeni	Toplam
	<i>n</i>	<i>n</i>	<i>n</i>
Donanımlar yenilenmeli	1	2	3
Alınacak kararlarda BÖTE’yi bilenler işe koşulmalı	-	1	1
Bakanlık teknoloji kullanımını teşvik etmeli	-	1	1
Değerlendirme ve ödüllendirme olmalı	-	1	1

Tablo 10’dan da görüldüğü gibi okullardaki donanım/yazılım yetersizlikleri sorununa çözüm önerisi olarak en çok ‘donanımlar yenilenmeli’ görüşü ifade edilmiştir. Konuyla ilgili M5, “*Eğitim teknolojilerini sürekli güncel tutabilmeli. Okulların kaynakları bu iş için yeterli değil.*” diyerek görüşünü bildirmiştir. Donanımların yenilenmesi konusunda Ö2 ise, “*Sene başında bütün velilerden 5 L teknoloji parası toplansa veli destekleyecek ya da MEB teknolojik altyapıyı 5 yılda bir değiştirecek, %100 eğitime destek kampanyası kapsamında*” şeklinde önerilerde bulunmuştur.

MEM bünyesinde alınacak kararlarda BÖTE’yi bilenlerin işe koşulmasıyla ilgili olarak Ö4, “*Bizimle hem akademisyenler hem de uygulamada sorunlarımızı bilenler ilgilenin. Bence çözümün ana kaynağı bu. Bizimle kim ilgileniyor, YEGİTEK mi?, MEB mi, Talim Terbiye Kurulu (TTK) mu? Uygulamada bireylerden destek almalı.*” şeklinde görüşünü açıklamıştır.

Okul Müdürü ve Diğer Öğretmenlerin BT Öğretmeninden Beklentileri

BT öğretmenlerine yöneltilen “Okul müdürü ve diğer öğretmenlerin sizden istekleri nelerdir?” sorusuna verilen cevaplar idari, teknik ve eğitsel temaları altında toplanmış, temalar ve kategoriler aşağıda sunulmuştur.

Okul müdürü ve Diğer Öğretmenlerin BT Öğretmeninden İdari Alanda Beklentileri

Okul müdürü ve diğer öğretmenlerin BT öğretmeninden idari alanda beklentileri Tablo 11’de yer almaktadır.

Tablo 11: *Okul Müdürü ve Diğer Öğretmenlerin BT Öğretmeninden İdari Alanda Beklentileri*

Kategoriler	BT Öğretmeni
	<i>n</i>
İdari işlere yardım etmek	3
TKY, Okulu Geliştirme Yenileme Ekibi (OGYE), IKS çalışmalarını yapmak	3
Okulun yürüttüğü projelere katılmak	2

Tablo 11’de görüldüğü gibi paydaşların BT öğretmenlerinden idari alanda beklentileri ‘idari işlere yardım etmek’, ‘okulun yürüttüğü projelere katılmak’ ve ‘TKY, OGYE, IKS çalışmalarını yapmak’ olmak üzere üç başlık altında toplanmaktadır. Katılımcılardan biri “*İdare dersten ayrı*

zamanlarda idareciye yardımcı olmamızı istiyor. (...) Comenius projesi kapsamında web sayfası hazırladık, Bültenini, web sayfasını, projenin logosunu, tanıtım broşürünü hazırladım. (...) TKY, OGYE ekibi, disiplin kurulu hariç tüm komisyonlarda görevliyim. İçinde t geçen her şeyde istiyorlar.” [Ö2] diyerek kendisinden beklenen idari görevlerin içeriği hakkında bilgi vermektedir. Ö10 da benzer görüşlerini, “Ekstra çıkan şeylerde ben devreye giriyorum. Çoğu zaman onların işlerini yaptığım da oluyor. “ şeklinde ifade etmiştir.

BT öğretmenlerinden biri “Bunlar ikili ilişkilerle ilgili şeyler. Hâlbuki hocam bu benim görevim değil diyebilirim. Ama o zaman bana da müdürüm, bu okul 7:30-17:30 açık. Formatör görev tanımında okul açık olduğu sürece yazıyor. 7:30-17:30 okulda olacaksın diyebilir. O yüzden ben onun istediklerini yapıyorum o da benim istediklerimi yapıyor.” [Ö8] diyerek görüşlerini açıklamıştır.

Okul Müdürü ve Diğer Öğretmenlerin BT Öğretmeninden Teknik Alanda Beklentileri

Okul müdürü ve diğer öğretmenlerin BT öğretmeninden teknik alanda beklentileri Tablo 12’de yer almaktadır.

Tablo 12: Okul Müdürü ve Diğer Öğretmenlerin BT Öğretmeninden Teknik Alanda Beklentileri

Kategoriler	BT Öğretmeni
	n
Tüm teknik işleri yapmak	7
Okulun web sayfasını hazırlamak	3
Fotoğraf çekmek, ses sistemini kurmak	1

Tablo 12’ye göre BT öğretmenlerinin genellikle okuldaki teknik işleri yapmaları beklendiği görülmektedir. Konuyla ilgili görüşlerini Ö4 ile Ö9 “Benden tüm teknik işleri yapmamı bekliyorlar. Bozulan bilgisayarı yapmamı, okula ağ kablosu döşememi, öğretmenlerin flaş belleklerinden virüs temizlememi hatta bilgisayarda yazı yazmamı bile istiyorlar.”, “Her konuda, fotoğraf makinesi, projeksiyon, tarayıcı bilgisayarın dışında eğitim öğretimde kullanacağımız tüm teknolojik cihazlarda bize ihtiyaç oluyor.” şeklinde ifade etmektedir.

Okul Müdürü ve Diğer Öğretmenlerin BT Öğretmeninden Eğitsel Alanda Beklentileri

Okul Müdürü ve diğer öğretmenlerin BT öğretmeninden eğitsel alanda beklentileri Tablo 13’de yer almaktadır.

Tablo 13: Okul Müdürü ve Diğer Öğretmenlerin BT Öğretmeninden Eğitsel Alanda Beklentileri

Kategoriler	BT Öğretmeni
	n
Öğretmenlerin kendi yapmaları gereken işleri de yapmak	2
Nöbet tutmak	1

BT öğretmenlerinden beklenenlerin arasında en az görüş belirtilen alanın eğitsel alan olduğu görülmüştür. Bu durumun BT öğretmenlerinin dile getirdikleri öğretmenlik vasıflarının kalmadığı görüşüyle paralellik içerdiği söylenebilir. BT öğretmenlerinden eğitsel alanda beklenen işlerin aslında BT öğretmeninin görevi kapsamında olmayan işler oldukları görülmektedir. Konuyla ilgili Ö6 “Hani bi insan bir şeyi yapıyorken onda takılmıştır, onda yardım edersiniz, ona püf noktasını gösterebilirsiniz. Ama sen bu işi yaparsın, bu iş ne ki, 5 dakikalık iş. 3 dk. onun işi, 5 dk. bunun işi bilgisayar başından kalkamıyorsun sabahtan akşama kadar.” şeklinde görüşünü ifade etmiştir. BT öğretmenleri görev kapsamlarında olmamasına rağmen bu işleri kişisel ilişkilerinin bozulmaması için yaptıklarını belirtmişlerdir.

BT Öğretmeninin Okulda Yapması Gereken İşlerle İlgili Görüşler

Okul müdürleri ve BT öğretmenlerine göre okulda BT öğretmeninin yapması gereken işler, BT öğretmenlerinden beklentiler doğrultusunda idari, teknik ve eğitsel temaları altında sunulmuştur.

BT Öğretmeninin Okulda Yapması Gereken İdari İşlerle İlgili Görüşler

BT öğretmeninin okulda yapması gereken idari işlerle ilgili görüşler Tablo 14’de yer almaktadır.

Tablo 14: BT Öğretmeninin Okulda Yapması Gereken İdari İşler

Kategoriler	Okul Müdürü	BT Öğretmeni	Toplam
	n	n	n
İdareye yardımcı olmak	2	1	3
Projelerde görev almak	1	1	2
Yazılan dokümanları arşivlemek	-	1	1

BT ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Tablo 14'e göre BT öğretmeninin idari işlerde görev alması gerektiği konusunda görüş bildiren katılımcı sayısı oldukça azdır. Konuyla ilgili M9, "Eksiklikleri temin etme, okulun eğitim-öğretim işleriyle ilgili yani idarenin yetişemediği yerde. Mesela sportif faaliyetlerimiz oluyor yani o konularda da destek olabiliyor bize." ve M2, "15 saat derse girip çıkacak. Tüm gün boş. Yoklamaları girebilir, memurun yazışması varsa onu takip edebilir. Muavinin işleri yoğun." şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir. Bazı idari işlerin kendileri tarafından yapılabileceğini ifade eden BT öğretmenleri ise görüşlerini "...Web sitesini yapar. Doküman paylaşımını düzenleyebilir. ... Yazılan dokümanların arşivlenmesi..." [Ö5] ve "BT öğretmeni proje yapmalı öğretmen arkadaşları ve öğrencilerle." [Ö4] şeklinde ifade etmişlerdir.

BT Öğretmeninin Okulda Yapması Gereken Teknik İşlerle İlgili Görüşler

BT öğretmeninin okulda yapması gereken teknik işlerle ilgili görüşler Tablo 15'de yer almaktadır.

Tablo 15: BT Öğretmeninin Okulda Yapması Gereken Teknik İşler

Kategoriler	Okul Müdürü	BT Öğretmeni	Toplam
	<i>n</i>	<i>n</i>	<i>n</i>
Teknik destek vermek	9	3	12
Tamirle uğraşmamak	-	4	4
Okulun web sayfasını hazırlamak	2	1	3

Tablo 15'e göre BT öğretmeninin okulda yapması gereken işlerin başında teknik destek vermek gelmektedir. Bu görüş daha çok okul müdürleri tarafından ifade edilmiştir. Konuyla ilgili M4, "Bence BT öğretmeni okulun bazı teknik sorunlarında destek olan ve okulun teknolojik ihtiyaçlarını belirleyen ve diğer branş öğretmenlerini yönlendiren olmalıdır." şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Ö2 "Tamir öğretmenin görevi olmayacak ." derken bir başka BT öğretmeni de "Formatörlük de daha çok bilgisayar tamircisi değil de daha çok rehberlik edecek kişi olarak yönetmelik net açık bir şekilde söylese kimse bizim üzerimize gelemmez. Herkes kendi görevini bilir ve ona göre davranır." [Ö10] diyerek görüşlerini paylaşmıştır.

Okulda BT Öğretmeninin Yapması Gereken Eğitsel İşlerle İlgili Görüşler

BT öğretmeninin okulda yapması gereken eğitsel işlerle ilgili görüşler Tablo 16'da yer almaktadır.

Tablo 16: BT Öğretmeninin Okulda Yapması Gereken Eğitsel İşler

Kategoriler	Okul Müdürü	BT Öğretmeni	Toplam
	<i>n</i>	<i>n</i>	<i>n</i>
Teknoloji rehberliği yapmak	6	4	10
Derse girmek	3	5	8
Eğitim teknolojilerinin kullanımında öğretmenlere destek olmak	2	2	4
Öğretmenleri eğitim teknolojileri kullanımı konusunda bilgilendirmek	3	1	4
Teknoloji sınıfını verimli bir şekilde kullanırmak	1	1	2
Öğrencilere eğitsel anlamda rehberlik etmek	1	1	2
Velilere kurs açmak	1	1	2
Öğretmenlere materyal hazırlamak	1	-	1

BT öğretmeninin okulda yapması gereken eğitsel işlerle ilgili en çok 'teknoloji rehberliği yapmalı' görüşü ifade edilmiştir. Konuyla ilgili M3, "Eğer ben kurumumun 5 yıllık hedefini belirleyebilecek bir vizyona sahipsem o zaman formatör arkadaşımın oturup bu 5 yıl içinde okulda teknolojik olarak neler yapabileceğimin bir planlamasını yapabilmeliyim." şeklinde görüşünü belirtmiştir. Ö2 ise görüşünü "BT formatörü her şey olmayacak, teknoloji rehberi ya da öğretim teknolojisi olacak." [Ö2] şeklinde belirterek rehberlik konusunun yanlış anlaşılması gerektiğini vurgulamıştır. Teknoloji rehberliğinin diğer öğretmenlerin işlerini yapmak olmadığını dile getiren M1 de bu görüşü desteklemektedir, "Öğretmenlere lojistik destek vermeli. Öğretmenin işini yapmamalı."

Katılımcılar tarafından BT öğretmeninin eğitsel alanda yapması gereken diğer bir iş olarak derse girmeleri ifade edilmektedir. Ö10 "BT öğretmeni mutlaka derse girmeli. Öğrenciyle iletişimini koparmamalı. Çünkü ders esnasında öğrenciyi tanıyoruz. Onlarla iletişim sağlıyoruz." şeklinde görüşünü belirtmiştir. M4 ise BT öğretmenlerinin eğitsel görevlerini şu şekilde özetlemiştir, "Bence BT öğretmeni derslere girmeli ve okulun bazı teknik sorunlarında destek olan ve okulun teknolojik ihtiyaçlarını belirleyen ve diğer branş öğretmenlerini yönlendirici olmalıdır."

FATİH Projesi Kapsamında BT Öğretmeninin Rolü

Okul müdürleri ve BT öğretmenlerine yöneltilen “Uygulanmaya başlayan FATİH projesi kapsamında BT öğretmeninin rolüyle ilgili düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen bulgular Tablo 17’de yer almaktadır.

Tablo 17: FATİH Projesi Kapsamında BT Öğretmeninin Roller

Kategoriler	Okul Müdürü	BT Öğretmeni	Toplam
	<i>n</i>	<i>n</i>	<i>n</i>
Öğretmenlere destek verme	5	3	8
Öğretmenlere eğitim verme	5	-	5
Projenin kurulması, tanıtılması, yürütülmesi	2	1	3
Tamir etme	-	3	3
Alt yapıyı kurma	1	-	1
Vatandaşa yardımcı olma (e-devlet vs)	1	-	1
Teknoloji liderliği yapma	1	-	1

Tablo 17 incelendiğinde FATİH projesinde BT öğretmeninin rolüyle ilgili görüşlerin ‘öğretmenlere destek verme’ ve ‘öğretmenlere eğitim verme’ başlıklarında yoğunlaştığı görülmektedir. Bu görüşlerin büyük çoğunluğu okul müdürleri tarafından dile getirilmiştir. Bununla birlikte okul müdürleri diğer öğretmenleri FATİH projesinin uygulanmasında yeterli görmediklerini ve proje kapsamında BT öğretmenleri aracılığıyla eğitim almaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Konuyla ilgili M8 ve M2 “BT öğretmenleri diğer ders öğretmenlerine yardım ederek FATİH projesi kapsamında ihtiyaç olacaktır.”, “Fatih projesinde alt yapıyı kuracaklar, formatör, öğretmenlere eğitim verecek, Bakanlık tarafından yazılımların hazırlanması lazım. Her zaman BT laboratuvarının açık olması lazım.” diyerek bu projeye BT öğretmenlerinin görev kapsamının genişleyeceğini vurgulamışlardır.

Araştırmaya katılan bazı BT öğretmenleri FATİH projesiyle iş yüklerini artacağını ve önceki başlıklarda belirttikleri ‘tamirci’ rollerini pekiştireceğini düşünmektedir. Ö2, “Öğretmenlere eğitim vereceğiz, ama öğretmenler kullanmayacak. Genelgede formatör tamirci olmaz diyor. Bozulunca kim yapacak? Biz yapacağız.” şeklindeki görüşü bu durumu yansıtmaktadır. Benzer görüşü dile getiren Ö6, “En çok başı ağrıyan onlar olacak. Yani şu an sadece projeksiyonu açarken bile sorun yaşayan kişilerin akıllı tahtalarla neler yaşayabileceğini hayal bile edemiyorum.” diyerek projeye ilgili kaygılarını belirtmiştir. Bununla beraber FATİH projesi ile BT öğretmenlerine bakışın olumlu yönde değişeceğine inanan öğretmenler de vardır. Örneğin Ö1, “...FATİH projesiyle BT öğretmenlerinin gerçek değerinin anlaşılacağını düşünüyorum. Bize hak ettiğimiz değeri verecek bir sistem belki FATİH projesiyle gelebilir..” diyerek projeye ilgili umutlu olduğunu ifade etmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Teknoloji her geçen gün hayatımızda daha fazla yer almakta, öğrenciler de bu yeni teknolojilere ilgi duyan ve takip eden kesim olarak öne çıkmakta ve teknolojiyi doğru kullanabilmeleri için bir rehber ihtiyacı duymaktadırlar. Öğrencilere bu rehberliği başarılı bir şekilde BT öğretmenleri tarafından yapılabileceği, dolayısıyla BT öğretmenlerinin bu rolünün teknoloji geliştikçe devam edeceği düşünülmektedir. Bakanlık tarafından hayata geçirilen teknolojinin eğitimle bütünleştirilmesine yönelik projelerde söz konusu öğretmenlerin rollerinin önemli olduğu bilinmektedir. Bununla birlikte BT öğretmenlerinin rolleriyle ilgili sıkıntılarının gün geçtikçe arttığı görülmektedir. İlköğretim okullarında BT ders saatinin azaltılması ve birinci kademedeki derslerin tamamen kaldırılmasıyla BT öğretmenleri ders saatini dolduramamakta ve zorunlu olarak BT formatör öğretmeni olma durumunda kalmaktadır. Ayrıca BT formatör öğretmenlerinin BT dersine girme ve okuldaki teknoloji destekli eğitim faaliyetlerini yürütmekle görevli olmaları beklenirken kendisinden görevi dışında işleri yapması da istenmektedir.

Araştırma sonucunda BT öğretmenlerinin yaşadıkları mesleki sorunlar; özlük hakları, görev tanımları, mesleki gelişim, mesleki doyum ve yönetsel destek olmak üzere beş tema altında toplanmıştır. Belirlenen bu beş sorun alanı BT öğretmenleriyle yapılan diğer araştırmalarda ortaya çıkan sorun alanlarıyla paralellik göstermektedir (Kabakçı ve diğerleri, 2009; Kıyıcı ve Kabakçı, 2006; Deryakulu ve Olkun, 2006; Orhan ve Akkoyunlu, 2003). Bununla birlikte bu araştırmada okul

müdürleri ve BT öğretmenleri tarafından en çok ifade edilen sorular daha çok görev tanımı ve mesleki gelişim boyutlarıyla ilgilidir.

BT öğretmenlerinin görev ve iş yüklerinin çalıştıkları okullardaki idarecilerine göre değişmesi BT öğretmenleri arasında huzursuzluk kaynağı oluşturmaktadır. Öğretmenlik vasıflarının kalmadığını düşünen BT öğretmenleri kendilerine teknik eleman, idareye yardımcı ve memur gözüyle bakılmasından duydukları rahatsızlıklara ilişkin bulgular birçok araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir (Demirli ve diğerleri, 2012; Çuhadar ve Dursun, 2010; Karal ve Timuçin, 2010; Topu, 2010; Kayak ve Orhan, 2009; Seferoğlu ve Akbıyık, 2009; Erdoğan, 2008; Okay, 2007; Seferoğlu ve Akbıyık, 2007; Deryakulu ve Olkun, 2006). Yurtdışında yapılan çalışmalarda da BT öğretmenlerinin mesleklerini yürütmeleri dışında birçok görevin kendilerinden beklenmesine ilişkin bulgular bu araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir (Whitfield, 2005; Lai, ve Pratt, 2004; Cleere, 2009; Hawkes, Halverson ve Brockmueller, 2002; Marcovitz, 1998; Moallem, Mory ve Rizzo, 1996; Ohlrich, 1996).

BT öğretmenleri okullarda kendilerinden beklenen görevlerle üniversitede aldıkları eğitimin birbirinden oldukça farklı olduğundan yakınmalarına ilişkin bulgu diğer araştırma bulgularıyla benzerdir (Kurt ve Sular, 2011; Karal ve Timuçin, 2010; Topu, 2010; Hawkes, Halverson ve Brockmueller, 2002). BT öğretmenleri üniversitede edinmiş oldukları bilgi ve becerileri kullanamadıklarını, aldıkları eğitimle uygulama arasındaki farklılıklardan dolayı özellikle mesleklerinin ilk yıllarında zorluk yaşadıklarını, iş yüklerinden dolayı da mesleki gelişime vakit ayıramadıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca katılımcıların, diğer öğretmenlerin teknoloji kullanımı konusunda yetersiz olduklarını belirtmelerine ilişkin bulgu Okay (2007) tarafından yapılan çalışmada da vurgulanmaktadır. BT öğretmenlerinin yaşadıkları bu sorunların onları motivasyon kaybı ve mesleki tükenmişlikle karşı karşıya getirdiği söylenebilir. BT öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerini belirlemeye yönelik Kuvan (2009) tarafından yapılan araştırmanın bulguları da bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir.

Araştırma sonuçlarına göre okul müdürü ve diğer öğretmenlerin BT öğretmeninden beklentileri, idari, teknik ve eğitsel olmak üzere üç başlık altında toplanmıştır. BT öğretmenlerinden eğitsel beklentilerin oldukça az olmasıyla birlikte idari, teknik hatta diğer öğretmenlerin yapması gereken işlerin bile BT öğretmenlerinden istenmesi diğer çalışmaların sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir (Kurt ve Sular, 2011; Karal ve Timuçin, 2010; Kayak ve Orhan, 2009; Erdoğan ve Aslan, 2007; Okay, 2007; Deryakulu ve Olkun, 2006). Okul müdürlerinin algılarına göre BT öğretmenlerinin görevleri eğitim-öğretim dışı etkinlikler ve teknik destekte yoğunlaşmaktadır (Çuhadar ve Dursun, 2010; Seferoğlu, 2009; Seferoğlu ve Akbıyık, 2009)

BT öğretmenlerinin okulda yapması gereken işlere ilişkin BT öğretmenleri ile okul müdürlerinin görüşleri farklılık göstermektedir. Okul müdürleri BT öğretmenlerinin idareye yardımcı olması, teknik destek vermesi, teknoloji rehberliği yapmasını savunurken BT öğretmenleri ise görevleri; derse girme ve teknoloji rehberliği yapma şeklinde açıklamaktadırlar. Chamberlin (2003) tarafından yapılan çalışmada da BT öğretmenleri, okullardaki ileri düzey teknik sorunlar ve idari işlerin görevleri kapsamında olmadığını belirtmişlerdir. Katılımcıların çoğu diğer öğretmenlerin teknoloji kullanımı konusunda rehberlik etmesi konusunda hemfikirdir. Bu bağlamda BT öğretmenlerinin eğitim teknolojilerinin kullanımında diğer öğretmenlere destek olmaları, gerektiğinde onlara eğitim vermeleri ve öğrencilerin teknoloji kullanımına yardımcı olmaları gerektiğini, sonuç olarak bu öğretmenlerin eğitsel rollerinin ön plana çıkarılması gerektiğini düşünmektedirler.

Araştırmada ulaşılan sonuçlardan bir diğeri de BT öğretmenlerinin FATİH projesindeki rolleri ile ilgilidir. BT öğretmenleri FATİH projesinin iş yüklerini arttıracaklarını, kendilerine daha çok 'tamirci' gözüyle bakılacağını düşünürken okul yöneticileri BT öğretmenlerinin diğer öğretmenlere destek ve eğitim verme gibi görevlerde yer alacaklarını düşünmektedirler. BT öğretmenlerinin çoğunlukla takip ettiği bir forumda, FATİH projesiyle ilgili görüşlerin 'projenin bütün sorumluluğunun BT öğretmenlerine verileceği' ve 'iş yükünün artacağı' şeklinde olduğu görülmektedir. Bununla birlikte BT öğretmenlerinin sorunlarının çözümünde olumlu bir rol oynayabileceği de ifade edilen görüşler arasındadır (Bb.net, 2012).

Araştırma bulgularına göre, okullarda teknoloji kullanımına devam edildiği sürece MEB bünyesinde her zaman BT öğretmenlerine ihtiyaç duyulacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda BT öğretmenlerinin sorun ve şikayetlerine yönelik üretilecek her çözüm önerisi MEB'in teknoloji

politikasına yönelik bir iyileştirme olarak görülmelidir. BT öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun derslerini ve öğretmenlik vasıflarını geri istemesi MEB'in ders ve BT öğretmenleri ile ilgili yapacağı düzenlemelerde göz önünde bulundurulması gereken bir durum olmalıdır. Teknolojinin öğretim etkinliklerindeki her geçen gün artan etkisi düşünüldüğünde Bakanlığın BT öğretmenlerinin istek ve şikayetlerini dikkate almadan yapacağı değişiklik ve uygulamalarının verimi konusunda soru işaretlerinin oluşacağı söylenebilir. Bununla birlikte FATİH projesinin önemli bileşenlerden biri olması beklenen BT öğretmenlerinin görüşlerini belirlemeye çalışan araştırma sonuçlarının incelenmesi bu projenin verimliliği açısından oldukça önemlidir. Araştırmadan çıkan sonuçlarla ilgili getirilebilecek öneriler ise şunlardır:

- BT öğretmeni ve BT formatör öğretmeninin görev tanımları ve özlük haklarıyla ilgili konular okul müdürlerinin farklı uygulamalarının önüne geçilecek şekilde netleştirilmelidir.
- FATİH projesi kapsamında BT öğretmenlerinin üstleneceği görevler belirlenmeli, okuldaki tüm donanımların tamircisi değil okulun rehberi ve yol göstericisi olmaları sağlanmalıdır.
- BT öğretmenlerinin büyük çoğunluğu öğretmenlik vasıflarının geri verilmesi gerektiğinde hem fikirdir. Bu doğrultuda çalışmalar yapılmalı, ders programı güncellenmeli, not ile değerlendirilen bir ders olması yönünde adımlar atılmalıdır.
- Aynı şartlarda çalışan branş öğretmenlerinden sadece derse girmeleri beklenirken BT öğretmeninden derse girme haricindeki beklentilerin çok fazla olduğu görülmektedir. Okul müdürlerinin iş yüklerinin oldukça fazla olmasının bu duruma sebep olduğu belirtilmektedir. Okul müdürlerinin iş yüklerinin fazlalığı bu araştırmanın amaçları dışında olmakla birlikte başka araştırmalarda bu konu geniş çaplı olarak ele alınmalıdır.
- Okul müdürleri ve BT öğretmenleri diğer branş öğretmenlerinin teknoloji kullanımı konusunda desteklenmesi gerektiğini belirtmektedir. Branş öğretmenleri teknoloji kullanımıyla ilgili hizmetiçi eğitim kurslarına katılmaları teşvik edilmelidir.
- BT öğretmenlerinden çok fazla beklenti olduğu için sürekli güncel eğitim teknolojilerini takip ederek kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir.
- BT öğretmenlerini yetiştiren BÖTE bölümlerinin öğretim programları, araştırmadaki BT öğretmenlerinden beklentiler ve BT öğretmenlerinin görevleri ile ilgili ulaşılan bulgular doğrultusunda incelenmeli ve gerekli görülen alanlarda düzenlemeler yapılmalıdır.
- BT öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik ve motivasyon kaybına uğradıkları görülmektedir. Kendileri ile ilgili yapılacak düzenlemelerde BT öğretmenlerinin ve onları tanıyan, sorunları hakkında fikir sahibi olan makamların bilgisine başvurulmalıdır.
- 180 ders saatlik hizmet içi eğitim ile BT öğretmenleriyle eşit seviyede görülen diğer branş öğretmenlerinin formatör olarak görevlendirilmesi uygulaması kaldırılmalıdır.
- Bu araştırmada ilköğretim okul müdürleri ve BT öğretmenlerinin görüşlerine göre BT öğretmenlerinin sorunları ve çözüm önerileri belirlenmeye çalışılmıştır. Benzer çalışma ortaöğretim kurumlarında görev yapan BT öğretmenleri ve okul müdürleriyle yapılabilir. Ayrıca sorunların çözümünde etkin rol oynayabilecek MEB'den katılımcıların da araştırma grubuna dahil edildiği bir çalışma desenlenebilir. Ayrıca BT öğretmenleri için geliştirilmiş olan ulusal standartlar dikkate alınarak Türkiye'deki bu öğretmenler için standart geliştirme çalışmaları yapılabilir.

Kaynaklar

- Akçay, H., Tüysüz, C., Feyzioğlu, B., ve Oğuz, B. (2008). Bilgisayar tabanlı ve bilgisayar destekli kimya öğretiminin öğrenci tutum ve başarısına etkisi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 169-181.
- Altun, E. ve Ateş, A. (2008). Bilgisayar öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 (3), 125-145.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2005). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Sakarya: Sakarya Kitabevi.
- Arıcı, B. (2007). *Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümü öğrencilerinin mesleğe yönelik beklentileri ile alanda çalışan bilgisayar öğretmenlerinin mesleğe yönelik alguları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

- Arıkan, Y.D. (2010). Bilişim teknolojileri öğretim programı. S.Şahin (Ed.). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi özel öğretim yöntemleri I-II. içinde (73-94). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Bb.net. (2012). [Online] <http://bilgisayarbilisim.net/> adresinden 11.08.2012 tarihinde indirilmiştir.
- Chamberlin, B. (2003). Redefining the role of the k-12 technology coordinator. [Online] <http://www.people.virginia.edu/~bc2j/techcoordinator/about.html> adresinden 11.06.2012 tarihinde indirilmiştir.
- Cleere, J. A. (2009). An examination of the role of the ICT coordinator in the secondary school system in Ireland. Master Thesis, Ireland: University of Limerick. Department of Education & Professional Studies.
- Çalıştay. (2011). Eğitimde F@TİH Projesi Çalıştayı. [Online] <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/site/haberincele.php?id=12> adresinden 14.08.2011 tarihinde indirilmiştir.
- Çuhadar, C. ve Dursun, Ö.Ö. (2010). Bilişim teknolojileri öğretmeni adaylarının gözüyle öğretmenlik mesleği. *Eğitim Teknolojileri Araştırmaları Dergisi*, 1(1).
- Demirli, C., Kerimgil, S. ve Donmuş, V. (2012). Türkiye'deki bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının mesleklerine yönelik görüşleri. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 369-388.
- Deryakulu, D. ve Olkun, S. (2006). Bilgisayar öğretmenlerinin mesleki sorunları: Çevrimiçi tartışma forumu mesajlarına dayalı bir çözümleme. *XV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı*, 160-161.
- Erdoğan, Y. (2008). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümü öğrencilerinin mesleki beklentilerinin incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 27(1), 135-144.
- Erdoğan ve Aslan (2007). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenlerinin mesai arkadaşları tarafından algılanma biçimleri. *Ulusal Teknik Eğitim, Mühendislik ve Eğitim Bilimleri Genç Araştırmacılar Sempozyumu*, Kocaeli, Türkiye.
- Gay, L. R., Mills G. E. ve Airasian, P. (2006). Educational research: Competencies for analysis and applications (8th ed.), New Jersey: Pearson Education, Inc., Upper Saddle River.
- Gerek, S. ve Kurt, A. A. (2009). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümlerinde ekonomi okuryazarlığına ilişkin göstergeler: Nedenleri ve sonuçları. 3. *Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Konferansı*, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Hawkes M., Halverson P. ve Brockmueller B., (2002). Technology facilitation in the rural school: An analysis of options. *Journal of Research in Rural Education*, 17(3), 162 - 170.
- Kabakçı, I., Akbulut, Y., ve Özoğul, P. (2009). Perceived problems of computer teachers. *Eurasian Journal of Educational Research*, 34, 199-214.
- Karal, H ve Timuçin, E. (2010). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümleri mezunların sorunları ve çözüm önerileri. Panel raporu. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory and Practice], 16(2), 277-299.
- Karataş, S. (2010). Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri (BÖTE) öğretmen adaylarının mesleklerine ilişkin zihin haritalarının analizi (Gazi Üniversitesi Örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 159-173.
- Kayaduman H., Sırakaya, M, Seferoğlu, S.S. (2011). Eğitimde FATİH Projesinin öğretmenlerin yeterlik durumları açısından incelenmesi. *Akademik Bilişim*. İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Kayak, S. ve Orhan, F. (2009). Bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görev yaptıkları okullarda üstlendikleri sorumlulukların incelenmesi. *1st. International Educational Research Conference*, 1-3 May, Çanakkale, Türkiye.
- Kılınç, A., ve Salman, S. (2006). Fen ve matematik alanları öğretmen adaylarında bilgisayar okuryazarlığı. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 150-166.
- Kıyıcı M., Kabakçı I. (2006). BÖTE bölümü mezunu bilgisayar öğretmenlerinin ilk çalışma yıllarında karşılaştıkları sorunların belirlenmesi. *VI. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu*, Kıbrıs.
- Koçak Usluel, Y., Kuşkaya Mumcu F. Ve Demiraslan, Y. (2007). Öğrenme-öğretme sürecinde bilgi ve iletişim teknolojileri: Öğretmenlerin entegrasyon süreci ve engelleriyle ilgili görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 32, 164-178.

- Kurt ve Sular (2011). BÖTE öğrencilerinin programa bakış açıları: Tercih öncesi ve sonrası durum. *Eğitim Teknolojileri Araştırmaları Dergisi*, 2(2).
- Lai, K. W., & Pratt, K. (2004). Information and communication technology (ICT) in secondary schools: the roles of the computer coordinator. *British Journal of Educational Technology*, 35, 461-465.
- Marcovitz, D. (1998). Supporting technology in schools: The roles of computer coordinators. Society for Information Technology & Teacher Education International Conference. (ERIC Document Reproduction Service No. ED 421 150)
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. USA: Sage Publications.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2009). *Yürütülen projeler*. Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü. <http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/Projeler/YurutulenProjeler.html> adresinden 09.08.2011 tarihinde indirilmiştir.
- Moallem, M., Mory, E., ve Rizzo, S. (1996). Technology resource teachers: Is this a new role for instructional technologists? Wilmington: North Carolina. The University of North Carolina at Wilmington. (ERIC Document Reproduction Service No. ED 397 823)
- Okan, Z., ve Torun, P. (2007). Learner attitudes towards CALL applications at YADIM. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 162-179.
- Okay A. (2007). *Bilgisayar öğretmenlerinin okulda karşılaştıkları sorunların belirlenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Ohrlich, K. (1996). What are we? Library media information specialists, computer technology coordinators, teacher instructional consultants, school-based management team members, or what? *School Library Media Activities Monthly*, 12(9), 26-28, 32.
- Orhan, F., Akkoyunlu, B. (2003). Eğitici bilgisayar formatör (master) öğretmenlerin profilleri ve uygulamada karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin, görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 90-100.
- Özoğul, P. (2006). *Bilgisayar öğretmenlerinin meslek yaşamlarında karşılaştıkları sorunlar: Eskişehir ili örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Patton, M.Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*. 3. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Seferoğlu, S.S. (2009). İlköğretim okullarında teknoloji kullanımı ve yöneticilerin bakış açıları. *Akademik Bilişim*, 11-13 Şubat, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Seferoğlu, S.S. ve Akbıyık, C. (2007). Bilişim teknolojilerinin okullarda kullanımı: Bilgisayar öğretmenlerinden beklentiler. *Uluslar arası öğretmen yetiştirme politikaları ve sorunları sempozyumu*, 12-14 Mayıs, Bakü.
- Seferoğlu, S.S. ve Akbıyık, C. (2009). Bilgisayar öğretmenlerinin bakış açısıyla yönetici ve öğretmen beklentileri. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 497-514.
- Şerefioğlu ve Henkoğlu, H. ve Yıldırım, S. (2012). Türkiye'deki ilköğretim okullarında bilgisayar eğitimi: kuram ve uygulamadaki farklılıklar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 45(1), 23-61.
- Timuçin, E., Öngöz, S. ve Tatlı, Z. (2007). Bilgisayar öğretmenlerinin ilköğretim bilgisayar ders saatlerine ilişkin düşünceleri ve müfredata yönelik önerileri, *VII. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı*, 199-207, Lefkoşa, Kıbrıs.
- Topu, F.,B. (2010). *Bilişim teknolojileri öğretmenlerinin okullarındaki rolleri, beklentiler ve karşılaşılan problemler: Erzurum ili örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Türk, Ö. (2008). *Bilgisayar öğretmenlerinin mesleki yeterliliklerini çalışma ortamlarında kullanılabilirliklerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Ulusal Bildiri. (2010). Bilişim teknoloji öğretmenleri ulusal bildirisi. [Online] http://bilisimdegelecekvar.org/bildiri/biltek_bgv_protected_v1.pdf adresinden 08.08.2011 tarihinde indirilmiştir.
- Whitfield, C. (2005). The five essentials of technology facilitators: Successful on-site help for technology integration. [Online] <http://www.techlearning.com/article/42544> adresinden 10 Haziran 2012 tarihinde indirilmiştir.

- Yıldırım, S. (2007). Current utilization of ICT in Turkish basic education Schools: A review of Teacher's ICT use and barriers to integration. *International Journal of Instructional Media*, 34(2), 171-186.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6.baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yin, R. K. (2003). *Case study research* (3rd ed). London: Sage Publications.
- Yüksek Öğretim Kurumu [YÖK]. (1998). Eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme programlarının yeniden yapılandırılması raporu. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayını.

Extended Abstract

It is reported in literature that IT teacher candidates, who have important roles in successful application of technology-based projects in schools for effective and productive use of technology in education, experience various problems instructional, administrative, technical and personal fields. It is seen that IT teachers experience a role conflict due to the uncertainties in their job definitions and personal rights. IT teachers state that they also fulfill such duties in their schools as repairing computers, doing additional administrative works and providing other teachers with instructional technical support. In addition, IT teachers feel anxious due to such reasons as follows: the IT course is optional; it is not found in the elementary school 4th and 5th grade curricula any longer; the number of the course hours has been decreased; students' achievement in the course is not officially graded; students do not give importance to the course; and the course program has not been updated since 2007. It is seen that studies conducted have mostly focused on the problems experienced and that the suggested solutions to these problems are either few in number or too general. It is also seen that the suggested solutions are mostly expected from the Ministry of National Education (MNE). In this respect, the purpose of the study was to determine the professional problems experienced by IT teachers and to suggest solutions to these problems.

In the study, qualitative research method was used. As the research sample, 10 school directors and 10 IT teachers working in elementary schools in the city of Eskisehir in the academic year of 2010-2011 were chosen on the basis of purposeful sampling method. While determining the research sample, a two-phase process was followed. In the first phase, the criterion sampling method was used. In the study, the participants were thought to have experienced the expected problems in their fields and were believed to have enough experience in their fields to suggest solutions to the problems. In this study, the criteria determined for the selection of the sample included graduating from the department of CEIT and working as an IT teacher for four years or over. The reason for including the individuals who met these criteria was that they were thought to have the sufficient knowledge about the subject and enough experience in the field. The Provincial Computer Coordinator of the Provincial Directorate for National Education was asked about the schools in the city that met the criteria, and as a result, 20 schools were determined. In the second phase of determining the sample, 10 schools were determined among these 20 schools with the random purposeful sampling method. All the schools determined were state elementary schools. The research data were collected via a "semi-structured interview form", one of qualitative data collection tools. The interview form was prepared in line with the related literature and with the pre-interviews held with the teacher trainers in the Provincial Directorate of National Education, authorities in the General Directorate of Innovation and Educational Technologies and the faculty members in the department of CEIT. The data collected from the participants via the semi-structured interviews were analyzed with the content analysis method.

According to the views of the IT teachers and school directors, the problems experienced by the IT Teachers were grouped under five headings such as personal rights, job definition, professional development, professional satisfaction and administrative support. Depending on the views of the school directors and IT teachers, the main problems experienced by the IT teachers were determined as uncertain working hours, unclear job definition, negative perceptions of the administrators and other teachers, differences between practical applications and education taken at university, loss of motivation and inefficient software/equipment at schools. As for the suggested solutions to these problems, they were determined as arranging the working hours of IT teachers,

teaching IT courses again, clarifying the job definitions of IT teachers and renewing the technical equipment at school.

According to the views of the IT teachers, the expectations of the school directors and other teachers from them were gathered under the headings of *administrative*, *technical* and *instructional*. The administration-related expectations of the school directors and other teachers from the IT Teachers included helping the administration and taking part in the projects. The IT teachers thought that they were expected to deal with all the technical issues and to fulfill the duties that other teachers were supposed to carry out. In line with the responses of the IT Teachers and school directors, the things IT teachers should do at school were gathered under such headings as *administrative*, *technical* and *instructional*. It was seen that the duties expected from the IT teachers including helping the administration, providing technical support and providing guidance for the current technologies. It was seen that the IT teachers most focused on providing school directors with support and training on an IT teacher's role in the FATIİH project. The IT teachers stated that their roles in the FATIİH project included repairing the broken devices and providing teachers with support.

It is seen that a number of IT teachers encounter with such problems as obligatory assignments and unproductive use of course time because the number of weekly course hours for the IT course was decreased to one course hour a week in elementary schools in the academic year of 2005-2006 and that the course was abolished in the first five grades of elementary schools in the academic year of 2011-2012. In addition, negative attitudes of the sharers, colleagues' inefficacies in technology use and the differences between practical applications and education taken at university cause IT teachers to experience professional burnout and loss of motivation. IT teachers thinking that they do not do their profession of teaching any longer at schools feel discomfort with the fact that they are regarded as technicians or as workers helping with the administrative staff. As long as technology is used at schools, there is always a need for IT teachers in the body of MNE. In this respect, any suggested solution to the problems and complaints of IT teachers should be considered to be an improvement in the technology policy of MNE. The solutions suggested within the scope of the study were as follows:

- IT teachers' personal rights as well as their job definitions could be clarified in a way to prevent school directors from conducting different applications,
- Attempts should be made to teach the IT course as an obligatory one which is assessed by the teacher,
- IT teachers' responsibilities in the FATIİH project should be determined,
- IT teachers should not be regarded as the 'repairer' of all the technological tools but as a guide for the sharers at the school.